

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

24 квітня 2017 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 61/вс-17

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у складі колегії:

головуючого - Тітова Ю.Г.,

членів Комісії: Луцюка П.С., Щотки С.О.,

розглянувши питання про проведення співбесіди за результатами дослідження досьє кандидата на зайняття вакантної посади судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду Демидової Алли Маркіянівни у межах процедури конкурсу, оголошеного Вищою кваліфікаційною комісією суддів України 07 листопада 2016 року,

встановила:

Рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (далі - Комісія) від 07 листопада 2016 року № 145/зп-16 оголошено конкурс на зайняття 120 вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду.

25 листопада 2016 року до Комісії звернулася Демидова А.М. із заявою про проведення стосовно неї кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді касаційного господарського суду за спеціальною процедурою призначення.

05 грудня 2016 року Демидову А.М. допущено до участі у такому конкурсі.

Рішенням Комісії від 11 січня 2017 року № 2/зп-17 призначено кваліфікаційне оцінювання кандидатів, допущених до участі у конкурсі на зайняття вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду, зокрема Демидову А.М.

Рішенням Комісії від 07 лютого 2017 року Демидову А.М. допущено до проходження кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді касаційного господарського суду у складі Верховного Суду.

Згідно з пунктом 4 частини п'ятої статті 81 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02 червня 2016 року № 1402-VIII (далі - Закон) за результатами кваліфікаційного оцінювання кандидата на посаду судді вищого спеціалізованого суду або Верховного Суду Вища кваліфікаційна комісія суддів України ухвалює рішення про підтвердження або непідтвердження здатності такого кандидата здійснювати правосуддя у відповідному суді та визначає його рейтинг для участі у конкурсі.

Згідно з частинами першою та другою статті 83 Закону кваліфікаційне

оцінювання проводиться Комісією з метою визначення здатності кандидата на посаду судді здійснювати правосуддя у відповідному суді за визначеними законом критеріями. Такими критеріями є: компетентність (професійна, особиста, соціальна тощо), професійна етика та доброчесність.

Відповідно до пункту 1 глави 6 Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення, затвердженого рішенням Комісії від 03 листопада 2016 року № 143/зп-16 (далі - Положення), встановлення відповідності кандидата на посаду судді критеріям кваліфікаційного оцінювання здійснюється членами Комісії за їх внутрішнім переконанням відповідно до результатів кваліфікаційного оцінювання.

Згідно зі статтею 85 Закону кваліфікаційне оцінювання проходить у два етапи: 1) складення іспиту; 2) дослідження досьє та проведення співбесіди.

На першому етапі кваліфікаційного оцінювання Демидова А.М. за результатами анонімного письмового тестування набрала 63,75 бала, за виконання практичного завдання - 78 балів та згідно з рішенням Комісії від 29 березня 2017 року № 22/зп-17 є такою, що допущена до другого етапу кваліфікаційного оцінювання «Дослідження досьє та проведення співбесіди» у межах процедури конкурсу до касаційного господарського суду у складі Верховного Суду.

Згідно з пунктом 20 розділу III Положення під час співбесіди обов'язковому обговоренню із суддею (кандидатом) підлягають дані щодо його відповідності критеріям професійної етики та доброчесності.

Оцінюючи кандидата на посаду судді касаційного суду у складі Верховного Суду за критеріями «Професійна етика» та «Доброчесність», Комісія враховує, що громадянським суспільством та законодавством презюмується наявність у суддів Верховного Суду не лише найвищої професійної кваліфікації, але й відповідного рівня моральних якостей та чеснот, що відповідатимуть їх соціальній функції.

Стандарти етичної поведінки суддів, що адресовані суддям та судовим органам для використання як базових принципів регламентації поведінки суддів, визначені, зокрема, у Бангалорських принципах поведінки суддів від 19 травня 2006 року, схвалених Резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року № 2006/23 (далі — Бангалорські принципи поведінки суддів).

Цими міжнародними стандартами у сфері судочинства утверджено, що довіра суспільства до судової системи, а зокрема до авторитету судової системи в питаннях моралі, чесності та непідкупності судових органів, посідає першочергове місце в сучасному демократичному суспільстві. Суддя виявляє та підтримує високі стандарти поведінки суддів з метою укріплення суспільної довіри до судових органів, що має першочергове значення для підтримки незалежності судових органів.

Стосовно реалізації принципів чесності та непідкупності у Бангалорських принципах поведінки суддів зазначено, зокрема, що суддя демонструє поведінку, бездоганну навіть з точки зору стороннього спостерігача. Спосіб дій та поведінка судді мають підтримувати впевненість суспільства в чесності та непідкупності судових органів.

Ці основоположні принципи впроваджені у національну систему правил і норм, що формують моральний аспект поведінки суддів, та викладені, зокрема, у Кодексі суддівської етики, затвердженому у новій редакції рішенням XI

(чергового) з'їзду суддів України від 22 лютого 2013 року (далі - Кодекс суддівської етики).

За загальними правилами Кодексу суддівської етики судді зобов'язані демонструвати і пропагувати високі стандарти поведінки, у зв'язку з чим добровільно беруть на себе більш істотні обмеження, пов'язані з дотриманням етичних норм як у поведінці під час здійснення правосуддя, так і в позасудовій поведінці. Суддя повинен бути прикладом неухильного додержання вимог закону і принципу верховенства права, присяги судді, а також дотримання високих стандартів поведінки з метою зміцнення довіри громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду.

Громадською радою доброчесності 14 квітня 2017 року затверджено висновок про невідповідність кандидата на посаду судді Верховного Суду Демидової А.М. критеріям доброчесності та професійної етики.

Під час проведення співбесіди, заслухавши доповідача, уповноваженого представника Громадської ради доброчесності та кандидата Демидову А.М., Комісія встановила.

08 грудня 2015 року Вищий господарський суд України у складі колегії суддів: Демидової А.М. (головуюча), суддів Воліка І.М. (доповідача), Шевчук С.Р., розглянула касаційну скаргу ТОВ «Магазин ВВВТ» на рішення господарського суду міста Києва від 12 травня 2015 року ухваленого суддею Демидовим В.О., племінником кандидата, у справі № 910/6022/15-г. Незважаючи на вказані обставини, Демидова А.М., ігноруючи вимоги статті 20 ГПК України, самовідвід не заявила

Кандидат Демидова А.М. надала усні та письмові пояснення, в яких зазначила, що доповідачем у справі був суддя Волік І.М., який мав би повідомити про дану ситуацію, однак цього ним зроблено не було. У вказаній справі предметом перегляду було рішення суду апеляційної інстанції, а не рішення суду першої інстанції. Крім того, ГПК України містить чіткий перелік відводу, самовідводу, а реального чи потенційного конфлікту інтересів у даній справі не було.

Проте такі пояснення кандидата не узгоджуються з нормами статті 20 ГПК України та Бангалорськими принципами поведінки суддів (пункт 4.4.), де зазначено, що суддя не бере участі в розгляді справи, якщо будь-хто із членів його родини виступає як представник будь-якої сторони чи в іншій формі має відношення до справи.

Також Комісія встановила, що Демидова А.М. у деклараціях за 2012 - 2014 роки не зазначала право користування та право власності на автомобіль преміум-класу VOLKSWAGEN Touareg членами її сім'ї, що не відповідає вимогам Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 07 квітня 2011 року № 3206-VI.

Пояснення кандидата про те, що їй не було відомо, що її чоловік Цьоменко В.Г. користується вказаним автомобілем, а згодом набув на нього право власності, не беруться до уваги, оскільки відповідно до статті 18 Кодексу суддівської етики суддя повинен бути обізнаним про свої майнові інтереси та вживати розумних заходів для того, щоб бути обізнаним про майнові інтереси членів своєї сім'ї. Аналогічну норму закріплено в пункті 4.7 Бангалорських принципів поведінки суддів.

Такі дії судді істотно підривають суспільно-правовий авторитет судової

влади та не сприяють зміцненню довіри громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду.

Окрім зазначеного, Комісією та Громадською радою доброчесності встановлено, що Департаментом спеціальних розслідувань Генеральної прокуратури України здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні № НОМЕР_1 за підозрою колишнього голови ВГС України Татькова В.Г., його колишнього заступника Емельянова А.С. (нині суддя вказаного суду) та колишнього головного спеціаліста канцелярії управління документального забезпечення суду ОСОБА_1 у вчиненні злочинів проти правосуддя - втручання в діяльність судових органів та незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду, тобто у вчиненні злочинів, передбачених частиною другою статті 376, частиною другою статті 376-1 Кримінального кодексу України.

Наприкінці 2010 року Татьков В.Г., будучи суддею ВГС України та обіймаючи адміністративну посаду голови суду, у зв'язку із введенням у 2011 році автоматизованої системи документообігу в усіх судах загальної юрисдикції з метою створення умов для здійснення розподілу окремих судових справ (касаційних скарг) між визначеними суддями, а також для незаконного втручання в автоматизовану систему «Документообіг спеціалізованого суду» вирішив створити у ВГС України значну кількість штучних спеціалізацій (тотожних за змістом), за частиною з яких визначати лише одного або двох суддів, позбавивши інших суддів можливості брати участь у розгляді таких справ, чим перешкодив їм належно виконувати свої службові обов'язки.

Досудовим розслідуванням на цей час встановлено 10546 випадків розподілу справ (заяв) на одного суддю ВГС України (безальтернативно) у так званих тотожних спеціалізаціях та 10816 випадків внесення до автоматизованої системи документообігу ВГС України недостовірних відомостей щодо можливості участі судді в автоматизованому розподілі справи (касаційної скарги).

У період з 01 січня 2011 року до 01 травня 2014 року за такими тотожними спеціалізаціями, автоматизований розподіл у яких відбувався безальтернативно, слідством визначено групу суддів ВГС України, до яких віднесено й Демидову А.М.

З набуттям чинності Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (в редакції 2010 року) в судах України введено автоматизовану систему документообігу.

Згідно з вимогами статті 2-1 Господарського процесуального кодексу України та Положення про автоматизовану систему документообігу суду, затвердженим Рішенням Ради суддів України від 26 листопада 2010 року № 30, з 01 січня 2011 року у господарських судах автоматизована система документообігу мала забезпечити, зокрема, об'єктивний та неупереджений розподіл справ між суддями з додержанням принципів черговості, рівної кількості справ для кожного судді, вірогідності, з урахуванням завантаженості кожного судді, спеціалізації, а також вимог процесуального закону.

За результатами дослідження матеріалів суддівського дос'є Демидової А.М.. Комісія встановила суттєву розбіжність у навантаженні кандидата порівняно з іншими суддями ВГС України у 2012-2013 роках. Так, в 2012 році навантаження Демидової А.М. становило 289 справ, тоді як середнє навантаження на суддю вказаного суду становило - 239 справ; у 2013 році навантаження Демидової А.М. -

322 справи, на іншого суддю ВГС України - 197 справ.

Інформація Генеральної прокуратури України та встановлені обставини у їх сукупності дають Комісії підстави вважати, що у ВГС України існувала практика розподілу справ між суддями без дотримання передбаченого законом принципу рівної кількості справ для кожного судді.

Оскільки зазначені факти мали очевидний характер, вони не могли залишитись поза увагою кандидата як судді. Водночас Демидова А.М. пояснила, що у період з 2010 по 2013 роки неодноразово зверталася зі службовими записками з метою зупинення авторозподілу стосовно неї у зв'язку з великим навантаженням. Проте кандидат надала копії таких звернень за 2011 рік і вони свідчать тільки про надмірне навантаження.

Відповідно до статей 1, 2, 3, 5, 19 Кодексу суддівської етики суддя повинен бути прикладом неухильного додержання вимог закону і принципу верховенства права, присяги судді, а також дотримання високих стандартів поведінки з метою зміцнення довіри громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду.

Суддя має уникати будь-якого незаконного впливу на його діяльність, пов'язану зі здійсненням правосуддя, та бути незалежним від своїх колег у процесі прийняття рішень. Він не має права використовувати своє посадове становище в особистих інтересах чи в інтересах інших осіб та не повинен дозволяти цього іншим.

Суддя має докладати всіх зусиль до того, щоб на думку розсудливої, законослухняної та поінформованої людини його поведінка була бездоганною.

Незалежність судді під час здійснення правосуддя є передумовою дії принципу верховенства права та невід'ємною складовою справедливого суду.

Суддя повинен враховувати, що сімейні, соціальні взаємовідносини чи будь-інші стосунки та втручання з боку органів державної влади не мають впливати на поведінку судді чи ухвалення судових рішень.

Відповідно до Роз'яснень Кодексу суддівської етики, затверджених рішенням Ради суддів України № 1 від 04 лютого 2016 року, суддя повинен уникати порушень етики та всього того, що виглядає як порушення етики, в усіх видах його діяльності - як професійній, так і в приватній. Бездоганна поведінка суддів означає уникнення порушень норм етики та недопущення створення враження їх порушення як під час виконання професійних обов'язків, так і в особистому житті. Враження порушення норм етики створюється, коли розважливі особи, яким стали відомі всі відповідні обставини, розкриті в ході резонансного їх з'ясування, можуть дійти висновку, що чесність, добросовісність, неупередженість, урівноваженість та професійна придатність судді поставлені під сумнів.

Суддя зобов'язаний встановлювати для себе, додержуватися і змушувати додержуватися всіх інших осіб із свого оточення бездоганних правил поведінки, підтримуючи і утверджуючи на власному прикладі добросовісність у судовій владі. Він має докладати всіх зусиль до того, щоб його поведінка була бездоганною. При цьому термін «докладати всіх зусиль» вживається в розумінні того, що кожен суддя повинен особисто застосувати усіх можливих заходів для демонстрації особистого етичного виховання та високоморальної, інтелігентної поведінки в будь-якій ситуації як під час здійснення правосуддя, так і в позасудовій діяльності.

Відповідно до пунктів 3.1, 3.2, 4.9 Бангалорських принципів поведінки

суддів суддя демонструє поведінку, бездоганну навіть з точки зору стороннього спостерігача. Спосіб дій та поведінка судді мають підтримувати впевненість суспільства в чесності та непідкупності судових органів. Недостатньо просто чинити правосуддя, потрібно робити це відкрито для суспільства. Суддя не повинен діяти чи дозволяти іншим діяти у такий спосіб, щоб можна було зробити висновок, що будь-хто неналежно впливає на здійснення суддею його повноважень.

Ураховуючи наведене та беручи до уваги висновок Громадської ради доброчесності, Комісія вважає, що Демидова А.М. не підтвердила своєї відповідності високим стандартам професійної етики та доброчесності, а тому за критеріями «Професійна етика» та «Доброчесність» кандидата оцінено у 0 балів за кожним.

Дослідивши досьє кандидата Демидової А.М., заслухавши доповідача, уповноваженого представника Громадської ради доброчесності та кандидата, врахувавши той факт, що оцінки критеріїв професійної, особистої і соціальної компетентності на рівні або більші за мінімально допустимі, а за результатами оцінювання критеріїв «Професійна етика» та «Доброчесність» кандидат набрала 0 балів. Комісія дійшла висновку, що Демидова А.М. не підтвердила здатності здійснювати правосуддя у касаційному господарському суді у складі Верховного Суду.

Ураховуючи викладене, керуючись статтями 88 93, 101 Закону та Положенням, Комісія

вирішила:

визнати кандидата Демидову Аллу Маркіянівну такою, що не підтвердила здатності здійснювати правосуддя у касаційному господарському суді у складі Верховного Суду.

Головуючий

Ю.Г. Тітов

Члени Комісії:

П.С. Луцюк

С.О. Щотка